

Spre luare aminte.

— Această revistă face legătura între unitățile cooperative din Ardeal și Uniunea lor dela Cluj. Este deci în interesul tuturor unităților să o aboneze neîntârziat și să o citească; aci găsec îndrumarea, informațiunile și cercetările cari le folosesc și le privesc de aproape.

— Răspândiți această Revistă printre prietini și cunoștințe; în ea se oglindesc ideea și acțiunea cooperatistă, mai cu seamă din Ardeal.

— Toți cei cari știu scrie despre cooperație să ne trimită articole; cooperatorii să ne comunice părerile lor despre mișcare, constatările bune și rele privitoare la cooperație.

— Cine nu înapoiază, în timp de zece zile dela expediere, primul număr din revistă ce i-s'a trimis, îl considerăm abonat și așteptăm costul abonamentului.

— Amintiți-vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci neîntârziat costul abonamentului numai pe adresa Administrației.

— In loc de chitanță, numele abonaților se trec pe pagina a 3-a a copertei.

— Manuscrisele primite la Redacție nu se înapoiază.

— Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

— Cooperativele cari au local sau instalațiuni proprii să ne trimită fotografia (eventual clișeul) bună a acestora pentru a le reproduce în revista noastră.

— Cooperativele să folosească această revistă pentru reclama produselor lor; prețul publicării după invoială.

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL” CLUJ

ANUL I.

DECEMVRIE 1930.

Nr. 8.

Pe drumuri noi

de Victor Jinga

În mișcarea cooperativă a țării noastre pare a se contura începutul unei noi etape pentru care revista noastră, în scurta vreme decând apare, a stăruit, invocând-o ca o necesitate de prim ordin în organizarea gospodăriei țărănești.

Creditul cooperativ a corespuns și corespunde unei mari nevoi; el însă nu reprezintă decât o parte — și nu prea mare — din edificiul cooperativ al țării. Banca populară nu epuizează cuprinsul formulei cooperatiste; la noi, prin ea, s'a făcut educația cooperatistă pe care o avem, rămânând faptei cooperatiste încă un vast domeniu de realizări.

De câțiva ani i-s-au dat cooperăției românești spre rezolvare probleme cari i-au depășit și îi depășesc puterile actuale.

Vânzarea cerealelor în sistem cooperatist este una din exagerările postbelice ale cooperăției românești; acolo unde o asemenea vânzare a reușit ea nu s'a făcut pe baze strict cooperatiste ci pe temeiul unui compromis între capitalism și cooperatie care nu poate decât strica adevăratului spirit cooperatist.

Comerțul cooperatist trebuie să treacă prin procesul de evoluție normală, dela mic la mare, dela produse minore la marile produse ale agriculturii. Comerțul cerealelor depășește, deocamdată, posibilitățile tehnice, financiare și de instrucție ale cooperăției noastre. Iluziilor mari le urmează și cele mai mari decepții și cooperăția românească nu este astăzi în măsură să treacă, fără pagube mari, peste grămada unor încercări nereușite; elementul sufletesc este preponderent în acțiunea cooperatistă și ce poate fi mai dăunător unei întreprinderi decât experiențele ratate! În comerțul capitalist goana după câștig este marele și permanentul stimulent al energiilor, în comerțul cooperatist — situat la nivelul înțelegerii și dominării intereselor obștești — factorul moral și social este mai ușor influențabil de eșecul unor inițiative; de aci și grija mai mare ce trebuie avută în pornirea realizărilor cooperatiste.

Astăzi, din inițiativa instituțiilor centrale ale mișcării cooperative și cu sprijinul ce trebuie să fie nemărginit al Uniu-

nilor, cooperăția românească este îndrumată pe drumul drept, luminos și rodnic al valorizării produselor secundare ale gospodăriei țărănești și în primul rând a ouălelor, laptelui, fructelor, etc. Noi salutăm cu deosebită bucurie această nouă operă menită a situa definitiv cooperăția în viața satelor noastre.

Gospodăria rurală, în înfățișarea ei generală, se substrage evoluției divizioniste a vieții economice urbane. Specializarea și diviziunea muncii sunt pecetea activității moderne; gospodăria rurală este complexă și unilateralitatea muncii și a producției i-ar fi păgubitoare. Criza actuală și în general toate crizele agricole lovesc mai mult pe țăranii din regiunile exclusiv cerealiste, pe când aceste crize sunt mult mai atenuate în regiunile de dealuri și în preajma marilor centre urbane unde gospodăria țărănească produce și vinde, în afară de cereale și lapte, ouă, fructe, etc.

Bugetul unei familii țărănești din regiunile mari de șes, are la venituri singurul capitol al valorii cerealelor ce vor fi vândute; se înțelege ușor de ce o scădere mare a prețului acestora aduce suferința, sărăcia într-o asemenea familie.

În tot cuprinsul țării climatul și condițiunile generale de altă natură sunt prielnice dezvoltării gospodăriilor țărănești în sensul multiplicării cantitative, numerice și calitative a produselor.

Deocămdată, prin organizarea de colectare a produselor secundare ale gospodăriei rurale se urmărește o primă valorificare a acestora și impunerea lor în comerțul de export al țării. Date recente privitoare la exportul ouălelor standardizate românești ne îndreptătesc cele mai bune speranțe.

După experimentarea valorificării produselor secundare existente, va trebui să trecem la o nouă etapă și anume la îmbunătățirea acestor produse, la răspândirea lor în toate regiunile țării cari sunt prielnice unei mari dezvoltări în această privință.

Și numai după ce instrucția cooperatistă va fi mai completă, după ce organizațiuni de felul celor de mai sus vor fi împănate țara, după ce gospodăria rurală se va fi întremat prin activitatea în sistem cooperatist, numai atunci să trecem la vânzarea cerealelor în comun, la standardizarea lor și impunerea lor în loturi mari, varietăți puține și calități superioare pe piețele streine.

Această mare realizare va pune pe planul întâi al desbaterilor și cercetărilor, noi probleme cari vor privi sistemul însuși al producției, regimul de muncă și de proprietate, asupra căroră, deocămdată, nu insistăm aci.

Cooperatorii români să cuprindă cu privirea lor neclintită și adâncă perspectiva largă a regimului integral cooperatist ale căruia jaloane încep a se contura tot mai luminos pe ogorul muncii românești.

Mișcarea cooperativă în 1930

de N. N. Petrașcu

Cooperația are la noi o însemnată misiune.

Arătăm în Cuvântul No. 1.532 din 28 Iulie 1929 că principala misiune a cooperației azi constă în realizarea valorificării reformei agrare.

Că în urma reformei agrare, necesitate imperioasă de ordin social, proprietatea s'a îmbucătățit prea mult și în epoca când concentrarea și raționalizarea producției e aplicată mai peste tot noi nu putem rămâne impasibili.

Că în situația actuală, dacă nu reacționăm, agricultura română va pierde definitiv debușeurile străine și nu va îngădui un trai omenesc celor ce o practică.

De ce toate acestea?

Pentru că la noi cultura pământului nu se face după reguli stabilite și experimentate, ci la întâmplare.

Pentru că ani de-a rândul n'a fost sprijinită agricultura, principala bogăție a țării noastre, cum trebuia.

Pentru că producătorul izolat e incapabil să știe a vinde când și cum produsele sale și să realizeze un câștig normal.

Or, sarcina cooperației, singura care posedă celulele temeinice în satele noastre, e tocmai de a interveni în acest proces de transformare a agriculturii noastre și de a împiedica înrădăcinarea relei situații actuale.

În această ordine de idei ce a realizat cooperația în decursul acestui an?

1. A continuat pregătirea agricultorilor pentru a-i obișnui cu vânzarea în comun a cerealelor.

2. A micșorat dobânzile la 7 și 9%.

3. A ușurat cumpărarea de mașini agricole, ajutată fiind de Ministerul de Agricultură și Domenii.

4. A pășit la îndrumarea valorificării ouălor și laptelui, organizând un ciclu de conferințe la institutul zootehnic și urmărind practic realizarea dezideratelor propuse.

5. A îndrumat pe conducătorii unităților cooperative prin cursurile organizate la: Mehadia, Constanța, Oradea Mare și Chișinău.

Se poate obiecta: îndrumări, cumpărări de mașini e puțin. Doar micșorarea dobânzilor e o realitate. Răspundem: e cu neputință să se pretindă rezultate favorabile și schimbări într'un an doi. Cine cunoaște pe țaran își dă seama că nu ușor ese el din ale lui. Abia după ce s'a convins că e mai bine din experiența altora admite și el să aplice cele ce i s'au recomandat.

Cooperatia la noi trebuie să realizeze:

a) o producție agricolă calitativ mai bună și o vânzare mai favorabilă, rezultate printr'o cultivare și o vânzare în comun, — singurele mijloace pentru a contrabalansa fărămițarea proprietății, ceea ce ar echivala cu constituirea în fapt a unei proprietăți mijlocii ce va varia între 30—50 de hectare, gen de proprietate care a dat în multe alte țări rezultate foarte bune. De exemplu în Danemarca.

b) transformarea încetul cu încetul a noastră din țară exportatoare de produse agricole simple, directe, în țară exportatoare de produse bazate pe agricultură, dar transformate ca: vite, carne conservată, lapte și derivatele lui, porci, pasări, ouă, etc.

Menționăm ca simplul fapt divers că în vreme ce noi exportăm o cantitate infimă de untură, circa 8.000 kg. pe an, Polonia, vecina noastră, importă sute de mii de kilograme din... America.

Una din realizările importante concrete fu scăderea dobânzilor la 7 și 9%, obținută grație concursului pe care l'a dat Statul fostelor Centrale, prin convenția încheiată cu Ministerul de Finanțe în Septembrie 1930 și a conducerii Băncii Centrale Cooperative, care a înțeles din primul moment rolul și menirea ce o are.

Totdeauna Banca Centrală va urmări o reorganizare a mișcării prin concentrare care e în curs de executare. Sunt evidente rezultatele favorabile concentrării:

a) întărirea unităților și

b) micșorarea cheltuelilor, și totuși merge greu. Dece? căci interese personale sunt în joc și de multe ori acestea întârziează din amor propriu sau beneficii materiale realizarea măsurilor recunoscute drept bune.

Pentru că uneori se consideră cifrele mai elocvente, ca o privire sintetică dăm mai jos câteva cifre ale activității cooperativei în 1929 și 1930.

Avem în 1929: 4.757 bănci populare cu 1.003.082 membri cu 1.801.800.000 Lei capital, cu un fond de rezervă de Lei 239.800.000, cu un fond cultural de Lei 17.300.000, cu un total de beneficii de Lei 249.900.000, având ca fonduri proprii Lei 2.722.300.000 și un total de fonduri străine (depuneri Lei 1.441.000.000 și credite Lei 2.714.000.000) de Lei 4.155.000.000, — ceea ce ne dă respectabila cifră de Lei 6.877.000.000 ca total al mijloacelor financiare a băncilor populare.

Indicăm cifra de afaceri a Băncii Centrale Cooperative pe 1930, care întrece 13.000.000.000 Lei și a Centralei Cooperative de Import și Export tot pe 1930, care e de peste 700.000.000 Lei.

Cooperatia a luat la noi o dezvoltare frumoasă.

Trebuie să-i urăm izbândă, căci roadele pe care le va da vor îmbunătăți situația plugarului nostru și va așeza Statul Român pe o bază mai solidă atât morală cât și economică.

Cercurile cooperatiste

de Luca Paul

Din pricini știute, la noi nu e răspândită în popor cultura generală. Acest fapt îngreunează simțitor infiltrarea și adâncirea cooperatției în rândurile celor mulți.

Față de această stare de lucruri se impune să acționeze în afară de școală încă un factor, care să radieze deodată și cultura și cunoștințe cooperatiste.

Acel factor este *Cercul cooperatist*, mult asemănător cu cercurile culturale de preoți și învățători și cu o însemnătate mai covârșitoare decât a cursurilor cooperatiste de vară, a cursurilor de scurtă durată și ale școalelor cooperatiste, fiindcă numai acest fel de cercuri zise cooperatiste, au darul de a duce raza de lumină și cooperatie pe *cale auditivă* până în coliba celui mai îndepărtat cătun, pe când celelalte mijloace enumerate mai sus sunt cu totul neputincioase în fața marelui număr de analfabeți.

Această socotință obligă pe îndrumătorii cooperatției și pe toți cei convingși de marea ei însemnătate, să și pironească toată luarea aminte asupra lor.

Cercuri de felul acesta au luat ființă încă de acum două decenii pe ici, pe colo, în mod sporadic, fără o continuitate și fără un plan unitar. Exceptăm dela aceasta Basarabia și câteva județe din vechiul regat.

Oficiul Național al Cooperatției și Uniunile, având drept țel principal îndrumarea și propaganda cooperatistă, au dat însemnătatea meritată acestor cercuri, alcătuiindu-le un regulament, care în constăturile pentru înființarea lor s'a găsit bun și ușor de aplicat; totdeodată le-a și pus la îndemână aparatul de proiecțiuni cu filmul cooperatției și a stimulat înființarea lor după un anumit plan pe tot întinsul țării, făcând ca multe județe să fie chiar până la această dată plăcut frământate de rodnică lor acțiune.

Totuși pentru județele întârziate nu e de prisos să dăm câteva îndrumări asupra înființării lor, fiind de mulți cerute.

1. Organul Uniunii ajutat de 2—3 cooperatori distinși din jurul federalei, împart cu harta în mână județul în 3—4 sectoare stabilind pentru fiecare comună de reședință sau centru. Înăuntrul aceluia sector conturează 2—3 cercuri, în cari să se cuprindă 8—12 comune, statornicind și pentru acestea comunele care să le servească de centru.

Ceeace am făcut cu primul sector facem și cu celelalte 2 sau 3 sectoare ale județului și astfel avem un proiect de împărțire a județului în sectoare și cercuri, căruia trebuie să

i-se adauge un tablou cu numele tuturor comunelor din județ grupate pe centre.

La această lucrare, de cancelarie și provizorie ajută mult cunoștințele localnicilor, cari cunosc poziția topografică a județului, drumurile ce leagă comunele, interesele economice și culturale ce le apropie și situația unităților cooperatiste, căci toate aceste considerațiuni intră în joc la împărțirea județului în cercuri.

2. Odată planul terminat pe hârtie organul Uniunii și cu cei 2—3 cooperatori distinși din jurul federației constituiți în comitet de inițiativă, convoacă pe conducătorii unităților din fiecare sector rând pe rând la centrul lor respectiv. Se trimite odată cu convocarea întreaga ordine de zi și regulamentul pentru înființarea și conducerea cercurilor cooperatiste.

La ziua și ora destinată prin convocare, unul din comitetul de inițiativă arată scopul chemării și însemnătatea cercurilor cooperatiste. După aceea cel însărcinat de mai înainte desfășoară conferința cu un subiect cooperatist, care să intereseze în mod deosebit localitatea și regiunea aceea. Apoi îndeamnă adunarea la înființarea de cercuri cooperatiste și citind lista comunelor din sector grupate deja în cercuri, roagă adunarea să aprobe acest fel de împărțire sau să-i facă rectificările ce crede de cuviință.

Stabilindu-se cercurile teritoriale, adunarea va fixa și centrele lor, ori va aproba pe cele deja stabilite. Și în fine va alege conform regulamentului pe conducătorii fiecărui centru și pe membrii juriului împăciuitor.

Regulamentul fiind trimis din timp fiecărei unități, se presupune că toți delegații unităților l-au citit. Totuși se citesc anume articole, se discută și se aprobă de adunare, în forma lui definitivă ca un îndrumător unitar de conducere și administrare a cercurilor de acest fel.

3. Despre toate cele statornicite asupra aceluși sector și în aceea zi, se dresază un proces-verbal care e general pentru întreg sectorul. Apoi se dresază atâtea procese-verbale câte cercuri s'au înființat prevăzând:

Numărul comunelor cuprinse în cerc cu unitățile lor, arătarea pe nume a unităților care n'au trimis delegați, numărul unităților reprezentate, numele și calitatea conducătorilor cercului și a membrilor din juriul împăciuitor, faptul recunoașterii regulamentului, ca un călăuzitor unitar în conducerea și administrarea cercurilor cooperatiste, numele membrilor din comitetul de inițiativă cu arătarea rolului ce au îndeplinit și a calității sub care a acționat și în fine orice fapt mai însemnat care ar fi avut loc cu prilejul constituirii cercurilor.

Acest proces-verbal este actul de constituire, de stare civilă a cercului, mai ales dacă i s'a dat și un nume propriu. Acest cerc este pentru mișcare, și în special pentru Uniune, sub auspiciile căreia s'a născut o ființă colectivă care trebu-

este trecută cu toate amănuntele în registrul de stare civilă și după el se scot atâtea copii cât cere trebuința.

Despre aceste cercuri, suntem datori de acum înainte să ne interesăm în ce împrejurări s'au născut, cum se dezvoltă, cum trăiesc. Dacă nu se dezvoltă conform așteptărilor, să le cerceteze cauzele și să le judecăm, căci menirea lor este să se desvolte vigurose și să trăiască perpetu.

4. Ceeace s'a făcut cu primul sector, se va face pe rând și cu celelalte, astfel vom avea întreg județul împărțit în cercuri cooperatiste.

Lucrul cel greu și de mare însemnătate, nu este înființarea cercurilor ci ținerea lor pe front, într'o dârză ofensivă pornită totdeodată din toate unghiurile țării, după un plan unitar, în care cunoștințele de cooperatie să apară îmbinate și poleite cu ale culturii generale.

Despre aceasta vom arăta în numărul viitor.

Cooperația forestieră din Maramureș

de Ing. silvic George Cioc

După ce visul unirii tuturor Românilor a ajuns realitate, gândul guvernanților noștri a fost încadrarea rapidă a noilor provincii cu elementele funcționărești strict necesare. Rezultatul imediat s'a manifestat printr'o invazie de elemente nepregătite, cari în loc să ajute la apropierea sufletească a celor două categorii de frați, prin atitudinea lor, lipsită de conștiință națională, au alimentat focul discordiei între ei.

Maramurășul, provincie izolată, în nordul țării noastre, cu un trecut așa de frumos în istoria noastră, a fost poate cea mai nenorocită, în această privință.

Aici s'au trimis, schimbându-se după gustul potentăților zilei, elemente de conducere care mai de care mai rău pregătite; ba se ajunsese să se creadă că acest Maramureș, vestit odinioară, este un fel de surghiun pentru funcționarii statului.

Dela această concepție greșită și ca o răzbunare josnică, acești misionari ai românismului, în loc să-și desăvârșească opera nobilă pentru care fuseseră trimiși, s'au dat la abuzuri și lucruri, cari nu vor fi ertate ușor de adevărata conștiință națională.

Toate negliobiile neisprăviților intelectuali, ce s'au perindat în primii ani dela unire, prin această regiune, s'au repercutat asupra poporului simplu și sărac, dela sate, aducându-l la sapă de lemn.

Totuși, imediat după unire, s'a pornit una din cele mai frumoase și mai nimerite propagande, pentru secolul în care trăim, și anume cea cooperatistă.

Continuu colindau satele, strângând poporul la biserică și școală, misionarii acestei mișcări democratice, pentru a arăta rostul cooperăției și a convinge lumea să se înregistreze în acest nou fel de armată.

La glasul acestor misionari, cu graiu dulce și vorbă prelung sunătoare, au răspuns mii de săteni, în frunte cu „*inteligenta satelor*” preoți, învățători, notari și pretori, pentru a pune temelia noilor instituții democratice, menite să reabiliteze situația economică și culturală a sătenilor, atât de oropiți de vechea dominațiune.

Ca urmare acestei propagande, în timpul cel mai scurt, au eșit la iveală, ca ciupercile după ploaie, tot felul de unități cooperative — bănci populare, cooperative de consum, de păduri, de mine etc., având în consiliile lor de administrație numai „*Inteligenta*”, care trimbița pretutindeni că ziua învierii a sosit pentru poporul nenorocit și că de aci înainte totul se va transforma într'o a doua „*Tară a făgăduinței unde va curge numai lapte și miere*”.

Natural că, statul, prin instituțiile create adhoc — Centralele de bănci și cooperative — a pus la dispoziția acestor noi începuturi, pline de entuziasm, toate creditele solicitate, prin puterea intervenționistă a politicianismului respectiv.

Avându-se în vedere faptul că populația românească maramureșeană, 90%, este formată numai din muncitori, eminalemente de pădure, și ținându-se seamă că această regiune mai posedă întinderi mari cari se exploatează de firme străine cu numele și cu sufletul de aspirațiunile noastre naționale, sau pus bazele a trei începuturi de cooperative forestiere la Borșa, Vișeu de sus și Dragomirești.

a) În 1924, la 22 Martie, se constituie Cooperativa forestieră „*Codreana*” din Borșa, cu 86 societari, cari depun un capital social inițial de lei 19.250.

Ca urmare acestei constituiri, conducătorii intervin și după grele tatonări parvin să cumpere dela comuna Borșa 249 jug. cad. din pădurea Stiol, s'au o cantitate de 44.534 m. c. lemn de molift, cu prețul de lei 4.443.373.—, plătit în rate lunare a câte 130.687.— lei, afară de taxele și impozitele, ce decurgeau din contractul încheiat.

Cum capitalul cooperativei nu depășia suma de 19.250.— lei, s'a imaginat o vânzare anticipativă, cu aprobarea fostei Centrale a cooperativelor de producție și consum.

În acest sens, conducătorii cooperativei, asistați de delegatul menționatei Centrale, contractează o vânzare către firma Zisovits din Oradea, în condițiuni foarte avantajoase pentru Cooperativă, de unde se putea câștiga cea 3.000.000.— lei.

Ca dovadă că întreaga conducere nu avea adevărata pregătire cooperatistă și nu era condusă de sentimentele curate ale propășirii elementului muncitoresc, sărăcit, după ce contractul fusese aprobat de fosta Centrală, modifică clauzele inițiale, cedând fățiș lucrarea firmei cumpărătoare, care execută lucrarea singură și asigură cooperativei un beneficiu net numai de 800.000.— lei, ceea ce evidentiază o frustrare a muncitorilor cooperatori cu peste 2.000.000.— lei.

La ancheta, făcută în cursul lunii Iunie a. c., fruntașii cooperatori au declarat că au modificat contractul prim, din prea marea grijă ce-au avut-o pentru cooperativă, ca nu cumva prețul lemnului scăzând, să ducă la faliment pe cumpărător și deci să nu poată plăti ratele respective. Ori cine poate vedea, din această justificare, că excesul de altruism, față de o firmă străină, cu care cooperativa avea un contract întărit prin aprobarea fostei Centrale, înseamnă că a avut la bază interese personale.

Aceste supoziții au fost confirmate de însuși cumpărătorul, care a declarat că ar fi dat comisioane de peste 1.500.000.— Lei.

Finalul acestei înjghebări, condusă de inteligența maramureșeană a fost ancheta amintită care a concludat la lichidarea cooperativei și la darea în judecată a inimoșilor inițiatori și conducători de mase populare.

Cum populația românească din Borșa, în afară de străini, sosiți ca nepoștii, din Galiția, numără peste 14.000 de suflete, aruncate pe crestele și văile muntelui Petrosul, pe o rază de peste 20 Km., nu are altă posibilitate de câștig decât lucrul în pădure, astăzi sistat, se poate foarte ușor vedea că adevărata cauză a agitațiilor recente nu este problema antisemită, ci problema foamei, care nu poate fi rezolvită prin vorbe dulci și prin aducerea a două trei vagoane de porumb, ci prin organizarea rațională a muncitorilor în societăți cooperative de muncă, pădure și consum, dar condusă de fruntași idealști, cari trebuie importati de aiurea și cu concursul inteligent și susținut al Statului.

b) În același timp, se pornește acțiunea și în Valea Vișeului, prin înființarea cooperativei forestiere „Maramureșul”, care după o inactivitate de trei-patru ani, obține, în 1928 și în asociație cu Cooperativa Plutașilor din Bocicoiul mare, 10.000 m. c. rășinoase din pădurea statului de pe Valea Râului.

Exploatarea s'a făcut de fapt nu de aceste cooperative ci de firmele cumpărătoare, căci ambele unități angajaseră anticipativ materialul, mulțumindu-se cu un oarecare câștig.

La începutul anului 1929, cooperativa Maramureșul cumpără dela stat posibilitățile pe patru ani, de cca 160.000 m. c. molift, de pe Valea Râului; pentru care ajunsese să-și ridice capitalul social vărsat, prin diverse aranjamente bancare, la peste 1.000.000 lei.

Intrucât această nouă exploatare necesită câteva zeci de milioane și cum cooperativa era obligată a face exploatarea numai în regie proprie, conducătorii au căutat o finanțare, care neputând-o obține dela Banca Centrală Cooperativă, au ajuns să facă un contract de cont curent cu Banca Crisoveloni până la suma de 25.000.000 lei, în schimbul gajării materialelor din pădure.

Din cauza divergențelor politice, din această regiune, ce s'au amestecat în această cooperativă, care poate ar fi avut viitorul cel mai asigurat, s'au pornit cunoscutele atacuri de presă, spunându-se că materialele ar fi fost cedate firmei Grödel și că statul ar pierde peste 30.000.000 lei, prin această vânzare către cooperativă.

Evenimentele următoare sunt cunoscute lumii cooperatiste, prin venirea dlui ministru I. Mihalache la fața locului și prin pornirea a diferite comisii de anchetă, cari au concludat în rezilierea contractului de vânzarea pădurei și în lichidarea rapidă a cooperativei.

În schimb, statul, cu acelaș entuziasm, ca și infiripările cooperatiste la începutul lor, prin C. A. P. S., a început exploatarea din Valea Râului, construind și o fabrică nouă de cherestea în Vișeu de sus pentru debitarea posibilității anuale de cea 40.000 m. c. lemn de molift.

Pentru moment, avându-se în vedere brusca scădere a pieții mondiale a lemnului și în afară de aceasta multiplele lipsuri, inerente începutului, prezentate de C. A. P. S., cred că această nouă regie nu va avea rezultatele urmărite și statul va înregistra pagube foarte importante.

e) Ca și în Valea Vișeuului, s'a constituit în 1922, pe valea Izei în comuna Dragomirești, Cooperativa forestieră „Tiblesul”, care de cum a primit spre tăiere ceva materiale din valea Râului, a fost oprită de a mai lucra, pe motiv că ar fi cedat lucrarea altei firme. Lemnele sechestrate în pădure de către stat, au putrezit și se pot vedea și astăzi strânse în valea amintită.

În afară de aceasta, conducătorii au mai executat lucrări mici, pentru ca în cele din urmă, prin falsificări de noi înscrieri de membrii cu capital imaginar, să inducă în eroare oficialitățile zilei spunând că au peste 800 membri cu capital de aproape 1.000.000 lei și cerând noi păduri.

Ancheta întreprinsă în urmă a dovedit că lucrurile se prezintă cu alt colorit și anume, câțiva conducători, cari până acum nimiciseră banii poporenilor strânși cu greutate, în unire cu firme oculte, urmăreau contractarea de noi afaceri. Rezultatul acestor descoperiri n'a fost altul decât lichidarea și a acestei camuflări.

d) Mult mai târziu, în anul 1928, se constituiește pe valea Tisei, la Bocicoiul mare, Cooperativa Plutașilor, care, în decurs de doi ani, a primit trei parchete de pădure, pe cari le-a

exploatat, parte în regie iar parte prin antreprenorii firmelor cumpărătoare.

Neavând, de fapt, o pregătire sufletească, de cooperatori, conducătorii, cari se gândeau numai la interesele lor personale, au contractat vânzări și au lichidat contracte, fără nici un considerent de bunul mers al societății, înregistrându-se astfel pagube importante.

Ancheta, din luna Maiu, a dat la iveală aceste neglijențe grave și abateri, dresându-se acte în cosecință, și cerându-se lichidarea unității, care nu are elemente sincere de conducere.

e) În 1929, prin interpunerea unor persoane influente din Brașov s'a încercat crearea unei noi cooperative forestiere camuflate cu numele de Valea Ronei, în comuna Rona de sus, pentru exploatarea ultimului masiv de stejar maramureșan Arșița — Jidice-Seneș.

Cum planul acesta a fost descoperit din timp, nu s'a putut înșela, de data aceasta, forurile competente ca să le dea aprobările respective pentru specularea nenorociților muncitori maramureșeni.

Din cele relatate mai sus, se vede că începuturile de cooperative forestiere maramureșene au avut toate acelaș final — lichidarea.

Cauzele. Principala cauză este lipsa de pregătire sufletească a poporului maramureșean, și în special a inteligenții satelor, care ar vrea să se îmbogățească, de e posibil, într'o singură zi.

A doua cauză, tot așa de importantă, este pătrunderea politiceii nenorocite de partid, în aceste societăți, cu scopuri altele decât cele urmărite de partidele politice actuale, cari au avut drept consecință măcinarea elementelor de conducere și ca atare slăbirea și distrugerea acestor începuturi nesigure.

A treia cauză este lipsa de control și îndrumare, din partea fostelor Centrale cooperative, care, datorită insuficienței de personal specializat și a depărtării provinciei maramureșene n'a putut să-și îndeplinească prompt și sigur nobila sa misiune.

A patra cauză este lipsa capitalului necesar acestor exploatări, fiindcă poporul maramureșean n'are economii, întrucât muncește azi să trăiască mâine iar vechile Centrale n'au intervenit la timp cu bani și oameni de specialitate, aici, unde ar fi găsit teren propice.

Concluzii.

1. Pentru viitor, nu trebuie să se mai dea aprobări de înființarea cooperativelor, decât acolo unde se vor face cercetări anticipate și unde se va dovedi că nu lipsesc edementele adevărate de conducere și de lucru și apoi capitalul respectiv, necesar acestor întreprinderi.

2. Oficiul Național al Cooperăției trebuie să facă controlul și îndrumarea necesară, cât se poate mai regulat și numai cu elemente de specialitate bine pregătite.

3. Banca Centrală Cooperativă, creiată cu sacrificii mari, din partea statului și cu scopul de a ușura consolidarea unităților cooperatve, trebuie să intervină prompt, atât cu bani cât și cu specialiști, acolo unde este solicitată, lăsând la o parte formalismul actual, care n'o deosebește întru nimic de celelalte bănci pur comerciale.

4. Politica trebuie înlăturată, fără întârziere, din aceste creațiuni, cu rosturi bino concretizate, căci altfel totul va merge la ruină, prin mașinațiunile politicianismului rău înțeles, de azi.

5. Pentru rezolvarea problemei maramureșene, chestiune de actualitate, care a început să se agite prin turburările din Borsă, guvernantii zilei nu trebuie să se gândească la cauze străine, ci să meargă la fața locului, studiind și cunoscând starea de fapt a regiunii, luând măsurile dictate de astfel de împrejurări.

6. Ca o sugestie slabă, pentru remedierea răului, ce plutește în văzduhul și pământul Maramureșului este, creierea de unități cooperatve noi și de toate categoriile, cu intervenția Băncii Centrale Cooperatve care să le pună la dispoziție banii necesari, cu dobânzi mici și amortizări pe timp îndelungat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Problema cooperativă este înainte de toate o problemă de doctrină

de H. N.

Cea mai mare greșală pe care ar putea să o facă apărătorii agriculturii ar fi de a nu atribui chestiunii cooperatției decât o importanță egală cu aceea a altor chestiuni țărănești, și de a o reduce la o simplă problemă de tactică fiscală.

Noi trăim, e drept, în vremuri caracteristice în cari elita lumei agricole își petrece timpul cel mai prețios discutând legi sau idei de origină urbană, cari nu sunt aplicabile țărănimii decât cu prețul unor mari acrobații, pe când se nescotese chestiuni specifice rurale, în primul rând al cărora noi găsim pe aceea a cooperatției.

A devenit o regulă aproape absolută, pentru lumea rurală, de o jumătate de secol, de a se întepeni cu o obstinație leneșă într'o defensivă stearpă și epuizantă și de a se lăsa remorcată pe câmpul doctrinelor de masele urbane cari nu au în vedere decât propriul lor interes.

Lipsa de îndrăsneală și lipsă de imaginație! Și iată cum aproape fără a observa, s'a lăsat să se diminueze problema cooperativelor agricole, până la proporțiunile ridicole ale unei simple discuțiuni juridice, de unde sunt puține șanse de esire dacă nu ne ridicăm până la sursele doctrinare.

Eu sunt convins că pentru mulți din apărătorii agriculturii chestiunea „cooperatie” nu este decât o chestie ca și celelalte, interesantă de bună seamă, însă căreia nu i-s'ar cuveni o prioritate. Pe scurt, gândirea cooperativă este departe de a domina preocupările ruralilor, după cum ea a dominat vreme îndelungată preocupările muncitorești.

Și aci este greșala!

Adevărul, de fapt, este că această problemă a cooperativelor agricole trebuie să ocupe un loc preponderent, o situație dominantă privilegiată, în orice program de apărare și propășire țărănească. Eu zic și accentuez „preponderentă”. Economia rurală este, în completul ei, condiționată de două probleme esențiale: una, problema vamală, apărarea contra pericolului din afară și cealaltă, problema cooperativă, aceea a apărării interioare a prețurilor.

În jurul acestor două axe ale politicii se orientează, se ordonează, se ierarhizează aceste probleme rurale diferite cari preocupă într'un fel, poate, prea exclusiv, de câteva luni, atențiunea anumitor agricultori (în Franța).

Aci trebuie câștigată victoria și nu aiurea.

Aci se află poziția strategică ce trebuie cucerită.

* * *

Dacă este adevărat de fapt, că noi suntem toți de acord în a vedea în proprietatea mijlocie țărănească, axa esențială a țării, suntem îndrumați, în mod necesar, spre ideea unui sistem cooperativ generalizat.

Cooperativa de producție nu este de fapt un accesoriu al exploatării rurale! ea este complementul necesar și indispensabil, piatră unghiulară a viitorului edificiu țărănesc. Și dacă s'a putut concepe, în trecut, o țărănie trăind neorganizată, pe un pământ pe care-l cultiva ceva mai bine decât rău, trebuie să acceptăm ideea că acestea sunt timpuri depășite.

Trebuie să ne decidem să vedem larg în această materie și să înțelegem că peste mai puțin de un sfert de secol țărănimea franceză va trebui să-și desfacă cea mai mare parte a produselor prin sistemul cooperativ: sau ea va dispărea. Exemplul Danemarcei este deja un prim avertisment; exemplul canadian e un altul. Deasemenea trebuie să fim atenți și la exemplul rusesc. Cu atât mai rău pentru acei cari nu vor voi să vadă.

Cooperatia agricolă nu este nici un expedient, nici un lux, nici un paleativ; ea este prelungirea directă, normală, logică și indispensabilă a aceluia mic capitalism rural căruia ea îi dă întreaga sa valoare socială și economică.

Și aci putem noi constata mai bine eminenta valoare a principiului cooperativ în domeniul țărănesc.

Lumea economică se orientează astăzi în așa fel că se pare că nu avem de făcut alegere decât între două soluțiuni la fel de detestabile: sau un socialism steril, odios pentru cine are sentimentul libertății individuale, sau dominația oligarhică a marelui capital.

Între cele două, o singură formulă de echilibru: cooperăția țărănească, care, lăsând capitalului privat toată libertatea sa necesară de inițiativă, va da indivizilor sensul efortului social și colectiv.

În scurt, prin cooperăție se va desvolta pe deplin țărâni-mea și va deveni una din formele cele mai armonioase ale activității umane.

* * *

Este de mirat cum, în aceste condițiuni, această enormă problemă cu aspecte atât de multiple și cu urmări nemărginite, se tratează astăzi (în Franța) în birourile nu știu cărui obscur funcționar al Ministerului de finanțe.

În ciuda însă a tuturor arguțiilor fiscale și juridice va trebui ca cercurile conducătoare să-și dea seama că chestiunea cooperativă este esențial o chestiune economică, o chestiune socială și o chestiune de guvernământ.

Și privită astfel, ea este eminentă simbolică.

Este destul de curios de notat faptul că dacă a fost relativ ușor de a obține pentru agricultură o ameliorare cel puțin parțială a tarifului vamal, din contră, în materie de cooperative agricole s'a rămas într'un *statu quo* imuabil.

Nu e nimic de câștigat dacă se aseunde că statutul cooperativei pune în joc înainte de toate chestiuni de principiu și că considerațiunile juridice și fiscale nu trebuie să intervină decât pentru ca să dea puterilor publice și celorlalte forme de activitate economică, garanții legitime contra fraudelor posibile.

Pentru rest, îmi va fi permis de a spune că într'un regim democratic, chestiunea de a ști dacă grupările cooperative de mici producători trebuie să beneficieze de avantaje fiscale, nu ar trebui pusă un singur moment; ea trebuie să fie rezolvată de drept în mod afirmativ.

Și în lunile ce vor veni, problema cooperativă va fi piatra de încercare ideală spre a cunoaște adevăratele sentimente ale unui guvern și ale unei majorități privitor la populația țărănească.

Camerile de agricultură și cooperația agrară

de Ioan Țuțulanu

Problema raționalizării agriculturii și aceea a valorificării produselor noastre, se pune azi pe primul plan de realizare, în programele economice ale ori cărui partid de guvernământ, ca fiind una din chestiunile vitale pentru existența noastră ca Stat — atâta timp cât principala noastră ramură de producțiune națională ne este agricultura.

În jurul acestei organizări s'au emis păreri și s'a dat naștere la discuțiuni diferite, până în fine, în anul 1926 s'a ajuns la crearea unor instituțiuni semi- oficiale (camerile de agricultură) cu caracter pur protecționist agricol.

Rezultatele s'au văzut prin sprijinul acordat de aceste instituțiuni agriculturii, care a fost și este la drept vorbind și astăzi numai în vederea măririi producțiunii; în ceea ce privește partea a doua a exploatării acestei producțiuni a fost lăsată altor instituțiuni similare, de cari ne vom ocupa cu altă ocaziune.

S'a constatat cu ocazia aplicațiunii primei legi, unele lip-suri în ceea ce privește organizarea însași a Camerilor de Agricultură și s'a căutat prin noua lege votată în anul 1930, ca acestora să li se atribue reprezentarea, ocrotirea și susținerea economiei rurale, precum și sarcina de a contribui prin orice mijloace la sprijinirea producțiunii agricole cu ramurile ei.

Atribuțiunile lor sunt deci bine definite și vor da rezultate dorite, dacă cei cari formează aceste camere vor înțelege dela început misiunile ce li se vor repartiza pentru aducerea la îndeplinire.

Legiuitorul a prevăzut ca $\frac{1}{5}$ din membri componenți ai camerilor să fie reprezentată prin specialiști de Stat, conducători ai diferitelor instituțiuni oficiale, cari în colaborare cu consilierii aleși de colegiul agricol, să elaboreze planuri de lucru cât mai bine chibzuite și ca atare cât mai ușor și mai cu folos aplicate.

Păcat însă că și de data aceasta s'a omis a se face o cât mai strânsă legătură între instituțiunile noi create și cooperația agrară, care dacă nu a fost cu totul uitată, în parte totuși a fost neglijată.

Art. 14 și 15 al acestei legi, prevăd că printre membrii de drept să figureze pe lângă alții și reprezentanți ai Asociațiunilor Agricole și diferiți proprietari, cari vor contribui cu subvenții însemnate la bugetul Camerei de Agricultură.

Intrebarea ce ne punem, este a ști câți proprietari luminați vor contribui, vor colabora și se vor folosi de binefacerile acestei instituțiuni patronate de Stat și câți vor fi dintre aceia, cari să se bucure de o autoritate morală suficientă, pentru ași impune punctul lor de vedere, cum și câte Asociațiuni Agricole își vor trimite reprezentanții lor, întru cât atari Asociațiuni sunt puțin cunoscute astăzi.

Numai prin deducție, se pot crede ca vizate, cooperativele Agricole; ca fiind cele mai în măsură să-și trimită aleșii lor, întrucât ele sunt de fapt cari fac aplicațiuni practice și experimentează toate încercările în domeniul Agricol în mijlocul și pentru folosul agricultorilor mici care azi dețin circa 80% din întreaga suprafață cultivabilă a Țării.

În programul Camerilor de Agricultură, sunt prevăzute: înființarea la sate de câmpuri de experiență, câmpuri de selecțiune, centre pentru condiționarea cerealelor, pentru discutarea semințelor, pentru experimentarea îngrășămintelor chimice, crearea de depozite pentru reproducători, cum și experimentarea diferitelor mașini agricole ce eventual ar încerca să se introducă în regiunea respectivă.

Rolul cooperativelor Agricole, după cum de altfel este în deobște cunoscut, e absolut acelaș, iar încercările de până acum acolo unde s'a muncit au dat rezultate strălucite.

Pe întregul cuprins al Țării, avem resărite câteva mii de atari Asociațiuni Agricole și no. lor e în plin progres pe măsura pătrunderii spiritului de cooperație în rândurile plugărimei.

Fiecare județ la rândul-i, se găsește înzestrat deja cu un număr variabil de cooperative agricole, care mai bine ca ori cari noi asociațiuni ce s'ar crea ar putea pune în aplicare și experimenta ceea ce Camera de Agricultură și-ar propune.

De ce oare tocmai aceste Asociațiuni Agricole bine cunoscute au fost abandonate de legiuitor și nu s'a prevăzut în mod expres ca printre cincimea membrilor de drept să figureze și un specialist în cooperația Agricolă ca delegat din partea Statului, cum și doi delegați din partea cooperativelor agricole din județul respectiv.

Se poate spune că asociațiunile agricole despre care se menționează, în art. 14 din legea pentru organizarea Camerei de Agricultură sunt tocmai cooperativele agricole a căror drepturi le reclamăm noi.

La data aparițiunei legii de față însă, exista deja o lege care recunoaște ca Asociațiuni agricole puse sub controlul Statului pe cooperativele agricole (legea de organizarea cooper. 1929) și cu toate acestea nu s'a menționat precis că asociațiunile despre cari este vorba, sunt tocmai acele cărora printr'o lege anterioară, le acordă un destul de larg sprijin ei lasă să se subînțeleagă alte Asociațiuni Agricole cari mai cu seamă în Ardeal, cele existente, sunt cu totul streine de acțiune ro-

mânească, de popularizarea științelor agricole în masa agricultorilor mici.

Datorită unei scăpări din vedere, se dă dreptul asociațiilor streine să-și trimită reprezentanți, întrucât sunt singurile existente în provinciile alipite și singurile înregistrate la tribunale ca asociațiuni *cu alari scopuri*.

De cooperativele agricole create după război nu poate fi vorba, întrucât acestora li s'au dat denumirea de mai sus, prin legea specială; care chiar dacă în text definește ce este o cooperativă agricolă, dă naștere la discuțiuni, cari nu pot fi decât favorabile primelor al căror scop este constatător după însăși titulatura ce poartă.

Atunci când vechile Asociațiuni Agricole își vor trimite reprezentanții lor și-și vor impune punctul lor de vedere, numai de acțiune românească nu poate fi vorba, întrucât printre acești reprezentanți nu va figura nici un român.

Se mai poate spune că plenul camerei are latitudinea să coopteze un specialist și reprezentanți din partea tuturor categoriilor de profesioniști agricoli, dar întrebarea este cine va fi cooptat atunci când majoritatea plenului va de altă naționalitate decât română.

Art. 26 al. IV din legea pentru organizarea camerilor menționează că unul din rolurile acestora este să propage și ajute organizarea agricultorilor în cooperative agricole și în sindicate pe specialități, iar art. 27 al. ce prevede că tot aceste camere să înlesnească agricultorilor aprovizionarea cu semințe selecționate, cu mașini, cu unelte, cu reproducători etc., direct sau prin asociațiuni speciale (cooperative).

Cari dintre membrii camerei agricole, vor face propuneri în spiritul art. de mai sus dacă dintre acești membrii, nu vor fi nici unul cooperator?

Oficiul Național al Cooperăției Române ar trebui să intervină ca Ministerul Agriculturii și Domeniilor să precizeze prin deciziune (cel puțin pentru provinciile alipite) Asociațiunile Agricole cari urmează a-și trimite reprezentanți în Camerele de Agricultură, pentru a se înlătura dela început comentariile în jurul acestei chestiuni cari nu pot fi decât dăunătoare mișcării cooperăției agricole românești sau cel puțin să se menționeze că înaintea or căror alte Asociațiuni Agricole, Cooperativele Agricole sunt preferite.

Mediaș, Decembrie 1930.

Cooperația de consum

Sumare considerațiuni teoretice.

de **Gheorghe I. Popescu**
licențiat al Academiei Comerț. Cluj

Fără îndoială, Cooperația de consum este una din formele cele mai evidente ale mișcării cooperatiste. Nu vorbesc de țara noastră, pentru că această mișcare implică o educație a spiritelor în acest sens, care nouă românilor — motivele le vom vedea altădată — ne lipsește în bună parte. Cooperația de consum cunoaște în străinătate un succes nebănuit. Reacțiunea celor vizati n'a întârziat prea mult. Se vorbește aiurea despre „*tirania consumatorului*”. Firește se exagerează, dar nu este mai puțin adevărat că afirmația are un oarecare substrat real. Astăzi, mai mult ca oricând, lupta între comandamentul producătorului și consumatorului, este mai acerbă. Nu ne îndoim nici un moment de partea cui va fi isbânda. Ne mărginim să reținem faptul ca atare. Or, după cum spunea *Ch. Gide*, „*ce este de fapt Cooperația de consum, dacă nu suprimarea luptei dintre vânzător și cumpărător?*”

Rolul cooperației de consum este însă cu mult mai înalt. *Dr. Hans Müller* îl definește foarte plastic: „*Cooperația de consum ajută să se creeze bazele economice ale unei civilizațiuni sociale a umanității, înlăturându-se exploatarea nedemnă a omului de către semenul său*”.

Problema cooperației de consum se pune astăzi la ordinea zilei cu toată insistența, pentru că de fapt se pune încă de mult, însă într'o formă mai atenuată, ca să nu zic mai puțin urgentă. Celebrul economist francez *Frideric Bastiat*, ne invita chiar pe vremea lui „*să învățăm să privim lucrurile din punctul de vedere al consumatorului*”. În cazul cooperației de consum, povata lui *Bastiat* are un tâle deosebit, pentru că după cum susține *George Holyoake*, „*succesul cooperătorilor depinde pentru 4/5 de victoriile raportate asupra comerciantului*”.

Doctrinar, problema ce tratăm, nu ar avea nevoie de prea multe demonstrațiuni. Este suficientă o simplă paralelă între rosturile comerțului privat și cooperativa de consum, pentru ca cineva dotat cu inițiațiuni mijlocii să constate de care parte va fi succesul.

În cazul comerțului privat, vânzătorul și cumpărătorul sunt 2 persoane absolut distincte și ale căror interese se ciocnesc mereu. La o cooperativă de consum, vânzătorul și cumpărătorul sunt una și aceeași persoană. Natural că și interesele lor să fie identice.

Avantagiile cooperativei de consum sunt prea flagrante pentru ca cineva să nu le observe și trebuie să fim complect lipsiți de simțul realităților, ca să nu le apreciem la justa lor valoare. Pentru cei de reacerdință, bizareria astronomului *Cremonini* care încetase să se mai servească de telescop pentru ca să nu fie obligat să recunoască existența sateliților planetei Jupiter, pe cari îi negase înainte, este suprema pedeapsă și supremul răspuns.

Să vedem acum care este, în linii generale, tehnica cooperativei de consum. După economistul german, profesorul *Frideric Staudinger*, considerat îndeobște ca cel mai original teoretician al cooperativei de consum, obiectul acestui ram de cooperatie ar fi procurarea de mărfuri asociațiilor, pe bază de mutualitate. Principiile ce ar trebui să prezideze activitatea operatorilor de consum s'ar reduce, în ultima instanță la două: 1) furnizarea de mărfuri de calitate superioară celor ce putem obține pe altă cale și 2) suprimarea oricărui beneficiu, bineînțeles după ce s'au scăzut toate cheltuielile aferente. Observând strict aceste principii și aplicându-le în spiritul celei mai desăvârșite solidarități, rezultatele pot fi tangibile foarte curând.

La început desigur aceste rezultate nu vor fi prea concludente, dar perseverența trebuie menținută vie și activă, pentru că „numai acele instituțiuni se pot întări, unde ideea primează cifrele”. (*L. Luzzatti*).

Charles Gide, părintele cooperativei, a prins admirabil situația actuală, parafrazând pe *Sieyès*, care, acum o sută de ani, scria această frază memorabilă despre cooperatie: „Ce este cooperatia? Nimic! Ce trebuie să fie? Totul!” Reluând aceste faimoase cuvinte, *Charles Gide* a spus și el: „Ce este consumatorul? Nimic! Ce trebuie să fie? Totul!”.

Fiecare unitate cooperativă să facă sacrificiul trimiterii unui delegat la congresul cooperativei ardelenene din 25—26 Ianuarie. La congres se pot exprima cu cel mai mare folos gândurile operatorilor privitoare la mișcare.

Referat

cu privire la posibilitățile de organizare a mișcării cooperative pentru valorizarea producției agricole în Regiunea Mureș-Turda-Câmpia.

de Ing. agr. sub-inspector
Iuliu Kertész

Problema valorizării producției agricole intrând într-o fază decisivă, ce nu poate să sufere nici o amânare, Oficiul Național al Cooperăției Române, București, de comun acord cu Centrala Cooperativă Export-Import, având și adeviziunea și sprijinul Ministerului de Agricultură a luat o inițiativă foarte importantă și lăudabilă, când și-a propus îndreptarea activității mișcării cooperative către organizarea valorizării producției și desfacerea ei pe piețele interne și externe.

Problema de mai sus interesează îndeaproape pe toți agricultorii noștri mici, care nu dispun de mijloace directe și imediate pentru valorizarea produselor lor de cereale, lapte și ouă, prin urmare organizarea valorizării produselor agricole trebuie îndreptată în primul rând pentru strângerea în organizații cooperative a tuturor producătorilor mici din satele cele mai îndepărtate dela centrele comerciale și industriale, cari până în prezent neavând mijloace de transport au fost siliți a-și vinde produsele lor comercianților locali în cele mai multe cazuri streini de neamul lor, sau comercianților ambulanti, cari cutreerând satele în ultimul timp cu autocamioanele lor profitând de situația izolată și de lipsa de organizare economică a sătenilor, au cumpărat și cumpără și astăzi cu prețuri jumătate cerealele, produse de lapte și ouăle, adică articolele de prima necesitate, care în centrele comerciale se pot vinde imediat și fără nici un risc.

Pentru a ușura întrucâtva sarcina grea a factorilor competenți, cari și-au propus deslegarea problemei de mai sus prin organizații cooperative, în cele de mai jos îmi permit a reflecta în câteva puncte la întrebările, ce s'au formulat către unitățile cooperative în Circulara No. 33045 din 4 Decembrie a Oficiului Național al Cooperăției Române, referindu-mă în deosebi la situația județelor: Mureș, Turda, Târnava-Mică și Alba, unde în calitate de organ de inspecție al Oficiului Național al Cooperăției Române și mai înainte ca organ de inspecție al fostei Centrale a Obștiilor Sătești și a Cooperativelor agricole am lucrat timp mai îndelungat și am avut ocaziune, de a cunoaște în mod direct dela producători situația lor economică și nevoile locale:

1. **La prima întrebare:** „dacă în regiune avem o producție însemnată de lapte și ouă”, constat, că în regiunea noastră și în general în tot Ardealul producătorii mici din sate au câte 1—2 vaci cu lapte și câteva gălițe, prin urmare la întrebarea de mai sus se poate răspunde afirmativ, — pentrucă atât laptele, cât și ouăle fiind articole de primă necesitate sătenii mai ales în satele mai izolate nu pot trăi fără vaci cu lapte și gălițe.

În ceea ce privește cantitățile produse, constat, că fiecare producător proprietar a două vaci cu lapte, pe lângă necesitățile familiei lui ar mai dispune pentru vânzare anual de cca 900—1000 kg. lapte, luând în considerare, că producția medie de lapte a unei vaci este de 900 kg. la vacile podolice și 1500—1800 kg. la vacile „Simmenthal”. Calculând zilnic 4—5 kg. lapte pentru familia producătorului, ar mai rămâne tot atâta și pentru vânzare.

În ceea ce privește producția de ouă disponibilă, spre vânzare, constat, că după datele primite dela Societatea „Standard Agricol” S. A. R. sucursala Tg.-Mureș, această sucursală din județele Mureș—Turda și Târnava mică exportează anual 50 vagoane de ouă, în valoare de Lei 22.500.000.

prin urmare se poate imagina, că și producțiunea de ouă în această regiune se ridică la o cantitate foarte însemnată, ce merită toată atențiunea din punct de vedere al valorizării.

2. La întrebarea „Dacă există organizațiuni locale pentru valorizarea produselor, fie intern, fie la export, cum lucrează ele, sau în lipsa acestora cum se valorifică aceste produse?”

Răspund: Pentru valorizarea laptelui există în mai multe comune în regiunea noastră lăptării comerciale și numai foarte puține lăptării organizate pe bază cooperatistă conform legii vechi maghiare, cari funcționează și astăzi după statute vechi mai mult în mod tacit și necunoscut de autoritățile Statului, propriu zis de către Oficiul Național al Cooperăției Române. Activitatea lăptăriilor comerciale și cooperatiste se reduce la teritoriul a 2—3 comune, ce se află în jurul lor, produsele de lapte prefăcute în unt sau în caș se vând pe piețele orașenești din centrele mai apropiate, deci nu se poate vorbi despre o organizare sistematică a valorizării laptelui, ce se întinde peste toate comunele, ci numai despre întreprinderi cu caracter local, prin faptul, că transportarea produselor de lăptărie mai ales în timpul verii este imposibilă pe C. F. R. la distanțele mai mari. Pentru export de unt sau caș nu există organizații economice nici comerciale și nici cooperatiste.

Lăptăriile comerciale, cât și cooperatiste preiau zilnic laptele de prisos dela producători conform unui angajament scris sau verbal, plătind prețul laptelui lunar sau săptămânal. Prețul se calculează după prețul untului engros după uzul vechiu luând ca bază prețul unui kg. de unt: în satele de pe Valea Mureșului de exemplu se plătește 4 lei după un kg. de lapte, când prețul untului engros pe piață este 100 lei, și laptele smântănit se poate valorifica cu 40 bani kg. prin îngrășarea porcilor. Laptele în general astăzi se vinde cu 3—3.50 lei kg. la lăptării, iar untul cu 70—90 lei kg. engros după calitate.

Constat, că majoritatea satelor mai îndepărtate de la centrele comerciale și mijloace de transport nu sunt organizate pentru valorizarea laptelui, laptele nu se poate vinde zilnic din cauza lipsei organizațiilor cooperatiste, prin urmare organizarea lăptăriilor cooperatiste trebuie să precepe în prima linie pe conducătorii satelor.

În ceea ce privește valorizarea ouălor constat, că în această direcțiune s'a făcut un progres foarte mare în ultimul timp prin aplicarea legii pentru standardizarea ouălor.

În regiunea noastră și în toate celelalte regiuni problema valorizării ouălor se poate considera rezolvată din punct de vedere al intereselor comercianților de ouă, însă din punct de vedere al producătorilor problema trebuie să fie cercetată și soluționată altfel. Pentru ca să lămuresc și această chestiune din cercetările mele făcute în Tg.-Mureș pentru întreaga regiune, am tras concluzia, că deși prin legea pentru standardizarea ouălor s'a introdus o epocă nouă și sătenii își pot valorifica produsele de ouă, fără să le ducă la piață, prin această lege s'a sporit numărul speculanților și a profitorilor de conjunctură, cari sprijinindu-se pe concursul societăților comerciale organizate pentru export de ouă cutreeră cu autocamioane toate satele și cumpără toate ouăle cu preț aproape jumătate, față de prețul cu care se vând pe piețele orașelor și capitalelor de județ. În Tg.-Mureș există sucursala societății „Standard Agricol” S. A. R. din București, care prin agenții ei cutreeră zilnic satele din județele Mureș, Turda și Târnava-Mică, cumpărând ouăle cu 2.40 bani buc. După standardizare ouăle se vând cu 4.50 lei buc. deci se poate inchipui profitul, ce intră în buzunarul acestei societăți în dauna sătenilor. Dacă ar exista organizații cooperatiste pentru export de ouă, cum există societăți comerciale, profitul ar rămâne producătorilor și nu societăților capitaliste. Activitatea societăților „Standard Agricol” periclitează interesele producătorilor, cari sunt siliți a vinde agenților societății ouăle cu orice preț, ce li se oferă, și în al doilea rând periclitează aprovizionarea populației orașelor, care numai cu mari greutate se pot aproviziona cu ouă, prin faptul, că disponibilitățile din sate se strâng zilnic de către agenții societății „Standard Agricol” din București.

Problema valorizării ouălor deci trebuie delegată prin organizarea cooperativelor de export de ouă, pentru ca prin ele atât sătenii, cât și po-

pulația orașelor să-și poată apăra interesele lor contra agenților societăților capitaliste.

3. La întrebarea „Care este calitatea acestor produse în regiunea noastră” (procent de grăsime la lapte și greutatea medie a ouălor) pot să dau următoarele lămuriri:

Conținutul în unt al laptelui depinde mult de rasa vacilor și de nutrirea lor. În regiunea noastră stocul vacilor de lapte se compune cca jumătate din rasă podolică și jumătate din rasa „Simmenthal” sau din specii coborâte din încrucișarea acestor două rase. Cantitatea medie de lapte într-o perioadă de lactație este cca 900—1000 kg. la vacile podolice și 1500—1800 kg. la vacile „Simmenthal”. Conținutul de unt este de 3.4 până la 3.6—3.8% după Gerber. Atât cantitatea laptelui cât și conținutul de grăsime, dupăcum se știe se poate ridica printr-o sistematică alimentare a vacilor, deci lăptăriile cooperative ar avea un rol mare și în direcțiunea ameliorării stocului de vaci pe comune prin introducerea alimentării sistematice a vacilor și prin controlarea calității laptelui.

Greutatea medie a ouălor este de 5.4—5.5 deca gram, adică 1000 de ouă are o greutate de 54—55 kg. la ouăle standardizate. Ouăle mai mici sau mai ușoare se vind pe piața internă.

4. Care este prețul la producător și care este prețul la consumatorul din cel mai apropiat centru de piața noastră?

Prețul unui kg. de lapte la producător este de lei 3 iar la consumatorul din piața Tg.-Mureș este de 4—5 lei.

Prețul ouălor la producător este de cca 2 lei, iar la consumatorul din piața Tg.-Mureș de lei...

5. În ceea ce privește întrebarea, dacă acțiunea de organizare a desfacerei va fi îmbrățișată și înțeleasă de producători părerea mea este, că organizarea cooperativei de lăptării întâmpină greutăți aproape neînălțurabile din următoarele considerațiuni: a) Nu avem școli speciale pentru pregătirea personalului specializat în industria laptelui; b) nu avem debușeuri constante interne și externe pentru desfacerea produselor de lapte; c) Transportul pe C. F. R. al produselor de lapte întâmpină mari greutăți, și nu avem vagoane speciale pentru transportarea laptelui la o distanță mai mare.

d) Nu avem nici un regulament sau dispozițiuni speciale obligatorii pe comune cu privire la selecționarea vitelor de lapte, fiind și astăzi în uz încrucișarea vacilor din diferite rase fără nici un raționament și supraveghere.

În ceea ce privește organizarea cooperativei pentru export de ouă sunt de părere, că s'ar putea încerca organizarea acestor cooperative pe centrele comerciale și la fiecare capitală de județ, care ar avea în raza de activitate toate comunele din acel județ; pentru organizarea unei astfel de cooperative este nevoie de un capital social vărsat de minimum 500.000.— lei, din cauză, că operațiunile de cumpărare în sate se fac prompt și luând în considerare prețul unui vagon de ouă (cca 360.000—400.000.— lei) nu s'ar putea face față cheltuielilor, decât cu un capital proporțional și relativ mare.

6. La cele expuse mai sus sunt de părere, că pentru desfacerea cerealelor și pentru aprovizionarea armatei s'ar putea încerca constituirea cooperativei în orașul Tg.-Mureș, și Alba-Iulia și în comuna Luduș, unde există și o magazie mare pentru depozitarea cerealelor. Prin concursul camerilor agricole din județele Mureș, Turda și Alba și a Federalei „Zorile” Luduș, cred, că aceste trei cooperative ar putea răspunde nevoilor locale și ar putea satisface necesitățile garnizoanelor din Tg.-Mureș, Alba-Iulia și Cluj, cari până în prezent au fost aprovizionate fie prin Federația Luduș fie prin Federația „Crișul” din Oradea.

În Tg.-Mureș Banca Populară „Tg.-Mureș” cu concursul Camerei agricole ar fi dispusă a introduce și operațiunile de cereale, bineînțeles cu condițiunea obținerii unui credit mai mare dela Banca Centrală Cooperativă.

Ați plătit abonamentul?

Bilanțul de unități cooperative

Banca populară „Getatea”, Unguraș, jud. Sălaj, întemeiată în 1924, a avut la 31—XII—1929: L. 322.404 capital social, L. 210.875 depuneri spre fructificare, L. 168.183 fond de rezervă, L. 1.856.179 împrumuturi date, L. 18.310 beneficiu net și 745 membrii.

Banca populară „Muncitorul”, Șimleul Silvaniei, întemeiată în 1923, a avut la 31—XII—1929: L. 315.813 capital social, L. 483.702 depuneri spre fructificare, L. 26.041 fond de rezervă, L. 1.571.266 împrumuturi date, L. 46.255 beneficiu net și 148 membrii.

Pe viitor să se reducă mult dividendul la capital. Banca e bine condusă.

Banca populară „Rezeșana”, Nusfalău—Sălaj, fondată în 1923 cu răspundere nemărginită, a avut la 31—XII—1929: L. 196.252 capital social, L. 48.285 depuneri spre fructificare, L. 27.890 fond de rezervă, L. 731.350 împrumuturi date, L. 39.081 beneficiu net și 123 membrii.

Banca populară „Meseșul” Haronat-Petenia, jud. Sălaj, întemeiată în 1928, a avut la 31—XII—1929: L. 179.298 capital social, L. 1084 depuneri spre fructificare, L. 13.134 fond de rezervă, L. 402.297 împrumuturi date și 370 membrii.

Banca populară „Unirea”, Cățelușa—Sălaj, întemeiată în 1925 cu răspundere nemărginită, a avut la 31—XII—1929: L. 191.499 capital social, L. 3175 depuneri spre fructificare, L. 33.328 fond de rezervă, L. 918.450 împrumuturi date, L. 34.881 beneficiu net și 335 membrii.

Să se strângă mai multe depuneri.

Banca populară „Granița de Nord”, Carei, întemeiată în 1924, a avut la 31—XII—1929: L. 304.288 capital social, L. 28.637 fond de rezervă, L. 77.856 depuneri spre fructificare, L. 828.929 împrumuturi date, L. 54.296 beneficiu net și 232 membrii.

E bine că consilierii au capital social vărsat mai însemnat.

Banca populară „Bucur” Brebi—Sălaj, întemeiată în 1925 a avut la 31—XII—1929: L. 294.453 capital social, L. 228.740 depuneri spre fructificare, L. 22.000 fond de rezervă, L. 1.279.115 împrumuturi date, L. 55.000 beneficiu net și 221 membrii.

Banca populară „Isvorul”, Bălan—Sălaj, întemeiată în 1922, a avut la 31—XII—1929: L. 193.968 capital social, L. 24.206 fond de rezervă, L. 155.088 depuneri spre fructificare, L. 795.150 împrumuturi date, L. 28.000 beneficiu net și 259 membrii.

Banca populară „Bobotana”, Bobota—Sălaj, întemeiată în 1925 cu răspundere nemărginită, a avut la 31—XII—1929: L. 16.265 capital social, L. 8071 fond de rezervă, L. — depuneri spre fructificare, L. 66.555 împrumuturi date, L. 1203 beneficiu net și 57 membrii.

Din 66.555 Lei, președintele și-a împrumutat L. 32.125; asta nu e cooperatie. Banca n'a sporit deloc și în nimic. Să-și întrebe consilierii conștiința dacă sunt mulțumiți de treaba de nimica pe care o fac. X

Banca populară „Gelu”, Tihău—Sălaj, întemeiată în 1925, a avut la 31—XII—1929: L. 246.279 capital social, L. 520.829 depuneri spre fructificare, L. 13.912 fond de rezervă, L. 1.206.050 împrumuturi date, L. 42.302 beneficiu net și 251 membrii.

Bancă bună. X

Cooperativa agricolă „Plugarul”, Cuceu—Sălaj, întemeiată în 1927, a avut la 31—XII—1929: L. 33.000 capital social și 33 membrii.

Operațiuni puține. O cooperativă agricolă are rosturi mari în viața satelor. Conducătorii să pue umărul și să facă treabă. Altfel e joacă de-a cooperativa și decât așa mai bine lipsă. X

Cooperativa de consum „Rândunica”, Bălan—Sălaj, întemeiată în 1919, a avut la 31—XII—1929 L. 40.240 capital social, L. 14.703 fond de rezervă, L. 44.992 mărfuri, L. 11.453 beneficiu net și 65 membrii.

În zece ani, spor prea mic, mic de tot; să se caute un vânzător cu tragere de inimă și conducători cu înțelegere în cele ale cooperatiei.

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“

Ședința consiliului de administrație dela 21 Dec. a. c. Prezenți: Dnii prof. Dr. V. Jinga, președinte, prof. Dr. M. Șerban, I. Pescaru, I. Modrigan, Pr. Enea Bota, Pr. A. Folea, M. Sasu, Gh. Rusu, Dr. N. Iancu și D. Cartianu, directorul Uniunii.

S'a luat cunoștință de fixarea congresului cooperației ardelenne la Cluj, la 25 și 26 Ian. 1931. Dnii referenți vor depune referatele pentru congres cel mai târziu până la 10 Ian. 1931 spre a fi publicate din vreme în revista Uniunii.

Înainte de congres se vor ține cursuri cooperatiste la Cluj între 18—25 Ian., concomitent unul pentru administratori și funcționari și altul pentru cenzori, organizate de uniunea „Ardealul“ cu reprezentanții cooperației din Ardeal, Banat și eventual și Oltenia. În timpul cursurilor vor ține conferințe despre valorizarea ouălor și laptelui câțiva cunoscuți specialiști.

Se hotărăște a se cere aprobarea Oficiului pt. dizolvarea coop. „Victoria“ din Scorei—Făgăraș, în baza constatărilor organului de control respectiv care a găsit-o desorganizată și fără mijloace financiare.

Se aprobă propunerea Oficiului de a se primi de Uniune un film cinematografic cooperatist spre a se rula în raza Uniunii, procurându-se cele necesare acestei rulări și organizându-se propagandă prin organele noastre de control.

La 10 Ianuarie 1931 fiind alegerea consiliilor Camerelor de Agricultură, în cari, după lege, întâi și câte doi delegați de județ ai cooperației, se hotărăște ca ambele comitete ale Uniunii să desemneze reprezentanții cooperației din raionul Uniunii, ținând seama și de recomandările organelor de control din conferința dela 22—XII—930.

S'a aprobat referatul dlui Director al Uniunii, D. Cartianu, în privința aprobării plăților diurnei și transp. org. de contr. pe Dec. a. c. și numirea a doi funcționari în serviciul interior al Uniunii. Din lipsă de fonduri nu s'a aprobat numirea unui ing. silvic, pus în disponibilitate de Oficiu, fiind diurnist.

Chestiunea fixării procentului pentru cota de contribuție a unităților la bugetul Uniunii s'a dat spre rezolvare comitetelor.

S'au mai luat și alte hotărâri mai puțin importante.

Comitetul de organizare și propagandă. Ședința din 8 Dec. 1930; prezenți: Dr. V. Jinga, Dr. M. Șerban, I. Modrigan și D. Cartianu, directorul Uniunii.

Se ia notă de afilierea la Uniune a 29 unități. Comitetul hotărăște să comunice Oficiului că este de părere ca pentru anul 1930 Băncile populare să dea dividend maxim de 12% și celelalte cooperative 15%. Banca pop. „Ajutorul“, Somostelnic—Târnava-Mică, pt. a adopta statutele noi să țină ad. gen. conf. statutelor vechi și în raza de activitate să nu introducă comune în cari ar fi vre-o bancă pop. Nu se aprobă modif. statutelor coop. „Speranța“, Somostelnic, bp. „Steaua“, Turnișor—Sibiu. Comitetul vizează statutele adoptate ale b. pop. „Unirea“ Sft. Gheorghe—Treiscaune și constituirea b. pop. „Brătara de aur“, Oradea, coop. agricole „Deșteptarea“, Sânmihaiul de Câmpie—Cluj. Asupra b. p. „Turțana“ Turț—Satu-Mare, în constituire, se cer noi referințe. Se hotărăște refuzarea vizei de constituire cooperativei din Vetiș, Satu-Mare.

Ședința din 17 Dec. 1930. Prezenți: Dr. V. Jinga, I. Modrigan și D. Cartianu, directorul Uniunii. Se ia cunoștință de cele discutate în conferințele dela București din 13—15 Dec. la Oficiu și Institutul Zootehnic privitor la valorizarea ouălor și laptelui; s'au repartizat câteva organe de control ale uniunii cari să activeze în această direcțiune. Uniunea, de acord cu Oficiul hotărăște să se țină la Cluj cursuri cooperatiste de iarnă dela

18—25 Ianuarie 1931 și anume, în același timp, paralel, unul general pentru administratori și unul special pentru cenzori. Se hotărăște vizarea statutelor: b. pop. „Speranța”, Măeriște—Sălaj, b. p. „Petrarul”, Șieu-Măgheruș—Năsăud, coop. „Mărul”, Geoagiu de sus—Alba (în statutul nou rămânând dispozițiile ale stat. vechi), idem, b. p. „Someșana” Tohat—Sălaj, idem coop. „Dăiana”, Daia Română—Alba. Se vizează statutele coop. agr. „Deșteptarea”, Băiuț—Someș, în constituire, indemnând-o să și mărească capitalul social; deasemenea ale coop. de construcții „Reclădirea Borșei”, Borșa—Maramureș. Se ia notă de afilierea la uniune a Federalei „Zorile” din Luduș—Turda; va fi rugată federala să contribuie la bugetul Uniunii pe 1930 din fondul său de autocontrol și propagandă. Se aprobă afilierea la Uniune a 27 unități coop.

Cercul cooperatist din Beiuș, 4 Dec. 1930. Prezenți: dl D. Cartianu, directorul Uniunii „Ardealul” și reprezentanții a 5 unități cooperative. S'au desbătut următoarele chestiuni: 1. dl D. Cartianu, Importanța cercurilor cooperative; 2. dl Gavril Mihuția, preot, Importanța administrației și ținerii contabilității la unitățile cooperative; 3. dl A. H. Toader, Capitalul social, depunerile spre fructificare și rulmentul portofoliului la băncile populare; 4. dl avocat Nerva Traian Cosma, Explicarea legii de organizare a cooperatiei.

Dl D. Cartianu a completat cu explicațiuni chestiunile tratate mai sus, stăruind asupra administrației și ținerii contabilității, capitalului social, depunerilor spre fructificare; dsa mai vorbește despre control, alcătuirea bilanțurilor etc.

Este bine ca unitățile în raionul cărora se țin cercuri să dea tot interesul acestor sfaturi (cooperatiste, participând cât mai mulți) cooperatori; cooperatie fără educație cooperatistă nu se poate face.

Cercul cooperatist din Șimleul Silvaniei, 6 Dec. 1930. S'a ținut la sediul Federalei „Sălajul” care a deus un deosebit interes pentru reușita frumoasei manifestațiuni cooperatiste dela 6 Dec. La cerc au luat parte: dnii Prof. Dr. Victor Jinga, președintele Uniunii „Ardealul”, Insp. G. Vlădescu și 17 delegați reprezentând 10 unități cooperative.

Dl prof. Dr. V. Jinga explică rostul uniunii în viața cooperativă și al cercurilor culturale cooperative.

Se constituie cercul cooperativ „Șimleul”, Șimleul Silvaniei, pentru plasele Șimleu și Crasna, alegându-se președinte dl T. Ciucuriță, directorul federalei, v.-preș. Gh. Apostol învățător, etc.

Se discută apoi următoarele chestiuni: 1. Intocmirea actelor de portofoliu, ref. dl T. Vaida; 2. Răspunderea consiliului de adm.; importanța capitalului social, depunerilor spre fructificare, importanța rulajului, ref. dl T. Ciucuriță; 3. Îndatoririle președ., casierului și contabilului, ref. I. T. Rășcanu. Dl Insp. Gh. Vlădescu a dat la toate punctele explicațiuni complementare.

Dl Dr. V. Jinga înfățișează menirea deosebit de însemnată a cooperatiei în viața satelor, rostul propagandei și importanța controlului.

În aceeași zi, după amiază, în fața unui public numeros și a școalelor locale, dl Dr. V. Jinga a ținut în sala festivă a Primăriei o **conferință despre „Aspectele specifice ale ideii și acțiunii cooperatiste”**. Mai vorbește cu acest prilej despre progresul faptei cooperatiste, dl A. Bășanu, preot și președinte al Băncii pop. „Muncitorul” din Șimleu.

Ziua de 6 Dec. 1930 a fost la Șimleu o zi frumoasă și însuflețită pentru cooperatie; organizatorilor ei li-se cuvine toată lauda. În cooperatie se lucrează cu însuflețire, hărnicie de fiecare zi, propagând mereu prin cuvânt și scris cuprinsul mare și luminos al ideii întovărășirii celor mulți.

Indrumări

....., *Trebue să sfârșim odată cu închipuita virtute sau vrajă a învățământului clasic. E o veche tradiție care, ca toate tradițiile și-a avut justificarea ei în timpul când s'a născut, dar care n'o mai are azi după ce au trecut de atunci câteva secole.*

Am depășit de mult timpurile unei astfel de meniri a clasicismului; nu putem să ne întoarcem spre clasicism, cum nu putem să reîncepem a veșui epoca Renașterii.

Om cult actual este acela care își poate explica rațional fenomenele naturale, sociale și intelectuale în mijlocul cărora trăește, care cunoaște origina lor istorică și care prin urmare poate până la oarecare punct să prevadă sensul în care aceste fenomene au să se modifice în viitor.

Organizările sociale omenesti se așează treptat pe baze evoluționiste și se îndreaptă grăbite spre cooperatismul național și internațional sub presiunea inexorabilă a interdependenței economice a popoarelor.

Ei, cine poate să ne fie călăuză în această profundă transformare dacă nu științele naturii și ale alcătuirilor sociale!

Doar nu cu Georgicele lui Virgil avem să reformăm agricultura, nici din doctrinele Romei eterne vom putea deduce principiile evoluționiste de care avem nevoie; iar cu dreptul roman atât de individualist nu putem clădi cetatea cooperatistă de mâine"

E. G. Racovița

fost rector al Universității din Cluj;
Președintele Academiei Române.

Referatele ce se vor prezenta la Congresul cooperăției din Ardeal, din 25—26 Ianuarie 1931

I. O dare de seamă asupra situației generale a mișcării cooperative din Transilvania. (Referent: prof. Dr. V. Jinga).

II. Problema reorganizării (administrative, concentrare, federalizare, etc.) mișcării cooperative. (Referent: Ion Modri-gan, director la federala „Zorile” din Ludus).

III. Finanțarea întreprinderilor cooperative și politica de credit, dobânzi și dividende. (Referent: Prof. Dr. V. Jinga).

IV. Operațiunile speciale de mandat încredințate de stat instituțiilor cooperative. (Referent: Ioan Ticea, director la federala „Crișul”, Oradea).

V. Contribuția cooperăției la raționalizarea și intensificarea agriculturii. (Referent: Prof. Dr. Mihail Șerban, rectorul Academiei de Agricultură din Cluj).

VI. Organizarea autocontrolului și problema funcționarilor în cooperăție. (Referent: D. Cartianu, inspector, directorul Uniunii de cooperative „Ardealul” din Cluj).

VII. Formele de activitate cooperativă mai potrivite situației speciale a Ardealului. (Referent: Prof. Gh. Dragoș, cooperator).

C R O N I C A

Știri din Țară

Cooperativa de pescari „Morunul” din Vâlcov. Această cooperativă a fost înființată în 1921 de către actualul Inspector I. Vorobieff, ca să scoată pe intermediari din exploatarea peștelui. Partea socială inițială a fost începută cu 300 lei.

Târziu înțeleseră pescarii importanța unei asemenea organizații cooperative și începură a se alătura cooperativei. În anul 1926 cooperativa număra 325 membrii cu mai mult de 500 mize sociale, și azi numărul s'a dublat. Cooperativa posedă câteva magazine, frigorigere și o afumătoare de pește.

În anul 1926 suma totală a capitalului social a fost de 5 milioane lei. Cooperativa a acordat, credite în valoare de 30.000—60.000 lei, membrilor ei și a luat spre conservare, peștele uscat și afumat, pregătirea icrelor precum și vânzarea mărfurilor. Ca o urmare naturală a acestei activități a fost introdusă chiar de la înființarea cooperativei „Morun”, o nouă viață în industria născândă, dar atrofiată, a peștelui.

Sute de familii, cari erau amenințate de sărăcie s'au ridicat economic, iar pe de altă parte devenind consumatori produselor de pește de bună calitate și cu un preț foarte scăzut. Prin urmare cooperativa „Morun” este cea mai tare și cea mai statomiceă producătoare a produselor pescărești din țară și cea mai mare cooperativă de pescărie din lume. Ea a cucerit cele mai mari piețe din România (Bucureștii, Galații, Iașii și Chișinăul) și exportă icre în străinătate, mai ales în Berlin.

De la începutul acestui an până la 15 Sept. a exportat 204.544 kg. morun pentru suma totală de lei 8.590.848; nisetru 600.318 kg. pentru 3.619.080 lei, 34.513 kg. sevuga pentru 1.207.955 lei și vruga pentru 1.207.955 lei și 632.692 bucăți heringi pentru 4.825.738 lei. — Au fost câștigați din vânzarea a 4685 kg. icre de morun, 1650 kg. de icre de nisetru, 746 kg. icre diverse și 346 kg. icre presate, o sumă în total de lei 8 milioane.

Suma totală pe cele nouă luni a fost de lei 26.460.944.

Conferințe pentru valorizarea ouălor și laptelui. În zilele de 13 și 14 Dec. a. c. s'au ținut asemenea conferințe la Institutul zootehnic de pe lângă facultatea de medicină veterinară din București. Au conferențiat dnii prof. Dr. Gr. Mladenatz, despre Cooperația, factor de organizare a valorizării producțiunii; dl Dr. Ionescu-Brăila: Insemnătatea creșterii vitelor și a păsărilor pt. economia națională și pt. agricultori; dl Dr. Calinescu: Organizarea prin cooperație a standardizării și comercializării ouălor și laptelui; au mai vorbit și alți distinși conferențieri.

S'au făcut și demonstrațiuni practice. A luat parte un număr mare de delegați cooperatori din toată țara. Această consfătuire și conferințe alcătuiesc începutul unui plan de organizare a valorizării produselor secundare ale gospodăriei țărănești inaugurat de Oficiul naț. al coop.

Condamnați pentru fraudă. Judecătoria rurală Tinca (Bihor) a condamnat, în baza legii de organizare a cooperației, pe Iosif Tărău, fost deputat, Vasile Teuca, fost senator și Gh. Rusu, la 2 ani închisoare și 500 mii lei pe întâiul, la 6 luni închisoare și 100 mii lei, pe al doilea și la 2 ani închisoare și 400 mii lei despăgubiri, pentru fraude comise la cooperativa „Codrul” din comuna Agiriș, jud. Bihor.

Situația Băncilor populare din România la 1 Ianuarie 1930. Pe întregul cuprins al țării, existau 4.752 bănci populare, având 1.003.082 membrii și lei 1.801.800.000 capital social vărsat, față de anii 1926—1928 care era următoarea:

Anul	Nr. B. P.	Capitalul vărsat	Nr. membrilor	Fonduri sociale	Depuneri spre fructificare	Credite contractate	Imprumuturi acordate
1926	4.413	971.800.000	915.388	214.400.000	754.000.000	1.115.000.000	2.834.000.000
1927	4.766	1.265.500.000	952.997	317.500.000	965.000.000	1.160.000.000	3.452.000.000
1928	4.743	1.563.300.000	1.013.970	421.700.000	1.183.000.000	1.519.000.000	4.417.000.000
1929	4.752	1.801.800.000	1.003.082	670.600.000	1.441.000.000	2.714.000.000	6.025.000.000

Imprumuturile s'au acordat la 864.038 locuitori în anul 1928 și la 1.269.000 în anul 1929.

Oamenii regimului capitalist și cooperația. În ședința senatului dela 28 Nov. a. c. dl senator Szoepkes, unul din îndrumătorii de seamă ai întreprinderilor capitaliste, vorbind despre criza economică, a spus privitor la cooperație următoarele:

„Datoriile agricole, ar reprezenta, după unii circa 30 miliarde lei, iar după alții 60 miliarde.

Mobilizarea acestor datorii constituie o grea problemă, dar nu imposibilă de rezolvat, căci dracul nu este așa de negru cum îl zugrăvesc oamenii.

Soluțiunea cea mai nimerită nu poate fi decât crearea unui organism, care să permită simultan scăderea dobânzilor și eşalonarea plăților într'un termen cât mai lung, așa încât anulatarea să greveze cât mai puțin exploatarea agricolă.

Pentru agricultor, din momentul degrevării va începe munca serioasă. Va trebui atunci realizat un minim al prețului de cost și o calitate superioară a produselor, standardizate pe regim.

Aceste lucruri nu se vor putea realiza decât prin cooperație.

O altă problemă agricolă este aceea a ridicării prețului intern al grânelor la nivelul celui mondial.

Salutăm cu satisfacție încheierea unor convențiuni și aranjamente comerciale cu străinătatea.

Nu pot termina fără a face urarea ca începutul unei domnii să fie și începutul unei noi ere de belșug în viața noastră, să redevenim „Dacia felix“ (aplauze prelungite).

Cooperativa forestieră „Pietrosul“ din Moinești-Bacău, care sub îndrumarea permanentă a Oficiului Național al Cooperației a furnizat coloniștilor din Cadrilater materiale lemnoase de construcție, a donat din modestele beneficii realizate în aceste operațiuni, Centralei Caselor Naționale suma de 100.000 lei, ca prim fond pentru construcția unei Case Naționale în com. Frașari, jud. Durostor.

Menționăm că această comună este prima colonie întemeiată de macedo-românii colonizați în Cadrilater.

Cooperativa viticolă „Dealul Curții“ din Minis, jud. Arad, are de vânzare 16 vagoane vin de calitate speciale, cu prețuri între 10—14 lei litrul, vinuri dulci de furminth 18 lei, negre 20 lei litrul taxat, contra ramburs, transportul privind cumpărătorul.

Cooperativa de Transporturi din Bran-Brașov. Luăm act cu foarte mare plăcere de frumosul rezultat ce obține cooperativa de transporturi din

Bran, care în decurs numai de un an, a ajuns, să pună la dispoziția brăne-
nilor mijloace de transport cu 50% mai eficiente decât concesionarii acelei linii.

Deunde concesionarii încasau 68 lei pentru o cursă Brașov—Bran,
cooperativa, nu încasează decât 35 lei; oferind deci o economie locuitorilor
de lei 33 pe zi, ceea ce într'un an, reprezintă o economie destul de frumoasă,
care dacă nu ar fi intervenit cooperativa, trecea în folosul intermediarilor.
În domeniul transporturilor, cooperăției îi este rezervat un loc foarte însemnat.

Din Străinătate

**Criza economică mondială. Cum o prezintă Camera de Comerț Inter-
națională.** Ultima sesiune a Consiliului Camerei de Comerț Internaționale,
sub președinția dlui G. Theunis, a prezentat un interes deosebit, din pricina
discuției deschise asupra crizei economice actuale.

În urma deliberărilor, consiliul a hotărât să prezinte situația după
cum urmează:

„Consiliul Camerei de comerț Internaționale, în sesiunea sa din lunie
1930, a atras atenția asupra unor cauze și manifestații ale depresiunii eco-
nomice actuale; și este obligat astăzi să recunoască că nici o îmbunătățire
bine definită nu a intervenit de la acea dată. Într'unele țări, depresiunea
s'a accentuat și pe încet s'a întins și asupra altor țări cari până astăzi, nu
fuseseră atinse de această depresiune.

Trebuie odată mai mult, să subliniem interdependența diferitelor țări
în organizarea economică modernă și necesitatea urgentă a unei anchete ge-
nerale asupra cauzelor și efectelor crizei. După fiecare mare război s'au ivit
crize. Depresiunea actuală diferă însă de cea mai mare parte din crizele
asemănătoare din trecut, prin aceea că se întinde asupra întregii lumi. Re-
luarea cursului normal al afacerilor nu se va face decât prin colaborarea
generală.

Cauzele depresiunii. Printre cauzele generale și simptomele
depresiunii actuale se pot menționa:

a) creșterea generală a capacității de producție care momentan depă-
sește creșterea populației și capacitatea de consumație;

b) în urma unei îndelungi perioade de scădere în cursurile mondiale
ale mărfurilor, o scădere subită și excesivă a prețurilor, în special pentru
materiile prime și produsele alimentare — scădere nu numai prea rapidă
dar și prea mare pentru a permite o adaptare a cheltuielilor de producție —
și care a provocat un dezechilibru între prețurile de detaliu și cele de en-
gros. Întârzierea în lichidarea stocurilor împiedică reluarea prețurilor, actual-
mente foarte scăzute.

c) criza agricolă mondială;

d) șomajul fără precedent de care suferă industria;

e) neliniștea prelungită cauzată de nesiguranța politică;

f) închiderea parțială sau totală a unora dintre cele mai importante
piețe mondiale;

g) înceata reabordare a economiilor naționale cu situația economică
internațională, din cauza bazelor diferite pentru stabilizarea monetară;

h) piedicile în afaceri și în plasamente, impuse în numeroase cazuri
de o diferență neobișnuită între dobânda pe termen lung și cea pe termen
scurt;

i) scăderea serioasă a prețurilor și a valorii banului care a redus și
mai mult capacitatea de cumpărare a unei treimi din populația lumii întregi;

j) faptul că Rusia sovietică aruncă pe piețele mondiale mari canti-
tăți de cereale, de materii prime și de produse semi-fabricate, pe prețuri sub
cele normale;

k) sarcina grea, în multe țări, a impozitelor naționale, percepute pen-
tru a se face față datoriiilor naționale și internaționale;

l) intervențiile excesive ale Statului în domeniul întreprinderilor pri-
vate, cari dăunează și chiar în unele cazuri, împiedică efectiv, acumularea
necesară de capitaluri particulare și de investiții în întreprinderile particulare.

Toate aceste fapte creiază în lumea finanțelor Statului și în lumea de afaceri o oarecare teamă și o nesiguranță care împiedică revenirea imediată la condițiunile normale.

Ameliorarea situației economice mondiale incumbă în primul rând oamenilor de afaceri și financiarilor. Această depresiune ca și alte depresiuni economice trecute, este temporară, deși de proporții mai generale.

Experiența a dovedit că fiecare criză a fost urmată de o reluare a cursului normal al afacerilor și de un progres al buneii stări a popoarelor, grație muncii perseverente, economiei, răbdării, curajului și revenirii încrederei în stabilitatea afacerilor.

Consiliul recomandă în consecință fiecăruia dintre membrii săi din orice țară și de orice situație ar fi, să nu se lase cuprins nici de teamă, nici de pesimism și să lucreze pentru menținerea păcii colaborând activ cu curaj și perseverență la îndreptarea rapidă a mecanismului economic, pentru a se putea grăbi astfel revenirea la condițiile normale.

Sfârșind Camera de comerț Internațională, își propune să întreprindă o anchetă aprofundată pentru a determina cauzele și efectele situației economice actuale și să reinvie afacerile printr-o coordonare a eforturilor naționale. Ea crede că poate împlini acestea, fiind sprijinită pe colaborarea întregă a Comitetelor Naționale.

Crearea unui institut internațional de cooperatie. Insemnătatea ultimelor manifestațiuni ale vieții cooperatie a inspirat savantului profesor francez Ch. Gide, ideea înființării unui „Institut internațional de cooperatie” în felul institutului internațional de sociologie sau al aceluia de agricultură.

Nu trebuie să vedem în ideea dlui Gide o tendință de a face concurență „Alianței Cooperative” și nici gândul de a crea o instanță superioară, ci un consiliu consultativ, care să fie, în măsură și de părere asupra problemelor de ordin juridic, economic și financiar, ce se ivesc atât de des în adunările alianței și pe care aceasta nu are timp să le studieze.

Foloasele cooperatiei ni-le arată Uniunea cooperativelor de consumație din Elveția. Dela 1898 până la 1929, adică în 31 ani, cooperativele au plătit celor întovărășiți rîsturnă (câștigul ce se imparte la sfârșitul anului după cumpărăturile făcute) de 9.5 miliarde lei adică 9500 milioane, cari bani ar fi intrat în punga negustorilor.

Erarhia bogăției popoarelor în legătură cu suprafața cultivată cu cereale și cu plante furajere:

ȚĂRILE	Suprafața cultivată				Valoarea producției naționale în milioane lei hărăite	Venitul anual pe cap de locuitor în lei hărăite	Exportul total în milioane lei hărăite	Exportul pe cap de locuitor în lei hărăite
	cu cereale		cu plante furajere					
	1000 ha.	%	1000 ha.	%				
Danemarca	1.306	54	1.108	46	160.000	45.760	80.880	23.120
Olanda	439	80	108	20	448.560	63.360	153.880	20.320
Belgia	726	75	228	25	272.400	35.400	137.720	17.440
Franța	11.041	67	5.308	33	1.528.920	38.400	372.360	8.960
Germania	11.901	77	3.392	23	2.740.000	43.080	543.560	8.520
Cehoslovacia	3.484	75	1.131	25	363.120	25.200	108.480	7.520
Ungaria	4.116	84	766	16	146.840	17.160	24.880	2.920
România	10.910	94	641	6	279.600	15.720	40.080	2.240
Bulgaria	2.430	94	134	6	56.200	10.320	7.080	1.320

Câteva mari cooperative de asigurare. Extrageți datele mai însemnate din bilanțurile lor, transformând toate sumele în lei pe baza cursului de lei 820 Lira sterlină.

ȚARA	Societatea	Sediul	Fonduri proprii de garanție și beneficiul a. 1928	Prima nete pe a. 1928
Anglia	The-Co-operative Insurance S. L.	Manchester	6.984 527.120	248 839 660
Germania	„Volksfürsorge“	Hamburg	1 997 916 06	986 059 020
Suedia	„Folke“	Stockholm	1.505 566 740	336 646 880
Danemarca	„Andela Anstalten Trig“	Copenhaga	1 504 012 840	178.080 220
Holanda	De Centrale Arbeiders Verzekering-Depozit Bank	Haye	612 716 300	166.727 320
Cehoslov.	„Cehoslovakia“	Praga	376 763 760	147 872 240
Suedia	„Samorbete“	Stockholm	336 952 760	176 410.700
Finlanda	„Kansa“	Helsingfors	283 809.380	73 700 780
Bulgaria	S. C. d'Assurance et d'Epargne des Fonctionnaires Bulgares	Sofia	275 916.060	83.100 440
Belgia	La Prevoyance Sociale	Bruxelles	141.207 280	98 318 820
Ungaria	„Corvinia“	Budapesta	14 446 300	17 401.220
Norvegia	„Samvirke“	Cristiania	15.111.780	13.185.600
Letonia	Union Centrale d'assurance Mutuelle contre l'incendie	Riga	10 264.760	13 070 800
România	„Vulturul“ S. C.-vă	Chișinău	4.928 200	#.203 740
Franța	La Solidarité	Paris	3.108 620	1 587.340

(Darea de seamă a Uniunii internaționale a cooperativei de asigurare.)

Băncile cooperative din străinătate, au luat un avânt nemai pomenit, pentru că membrii lor, cooperatori, înțeleg să le sprijine cu fapta lor nu cu vorba. Toate economiile cât de mici sunt numai decât duse la bancă, iar cooperativele dacă au bani de prisos tot la banca lor îi depun. Astfel banca se întărește și poate să sprijine la rândul ei alte cooperative mai slabe. Iată ce va să zică **cooperajie**, adică muncă și lucru împreună; întovărășire.

Ca o pildă și un îndemn pentru cooperatorii noștri arătăm mai jos depunerile la sfârșitul anului trecut la câteva societăți cooperative din diferite țări:

M. G. D. Manchester (Anglia)	— — — —	35.000	milioane lei
G. E. G. Hamburg (Germania)	— — — —	5.000	„ „
Banca Centrală Coop. Băle (Elveția)	— — — —	1.630	„ „
Banca Cooperativă din Franța	— — — —	1.530	„ „
Banca Populară Viena (Austria)	— — — —	1.246	„ „
Comptoir de Dépôts et de Prêts (Belgia)	— — — —	672	„ „
Hangya Budapesta	— — — —	135	„ „
Magazinul de Gros din Norvegia	— — — —	235	„ „
Napred Sofia	— — — —	100	„ „

Ăcestea sunt depunerile numai la câte o singură societate din țările amintite.

Să ne întrebăm acum la cât se ridică oare depunerile dela toate societățile și toate băncile populare din toate țările.

Am primit la redacție:

Szövetkezés, Cluj, nr. 48—1930 și nr. 49—1930.
 Economul, S.-mare, nr. 22—930.
 Gazeta meseriilor, nr. 57—58—59—1930.
 Foiaș Noastră nr. 46—48—52—1930.
 Curierul cooperației nr. 11—12—1930.
 Utopia, Cluj, nr. 5—6—1930.
 Foiaș poporului nr. 48—49—1930.
 Neamul românesc pt. popor nr. 17 și 19—1930.
 Gh. Apostol, Vorbe bune. O colecție de gânduri adânci și bune făcută de un om care vrea „să le dea înapoi la lume, cum ne dă albina mierea dulce, culeasă din fel de fel de flori, chiar și cu tulpina amară”, 23 de pagini a căror cefine am vrea-o cât mai răspândită.
 Cuvântul satelor nr. 47—1930.
 Prof. & Pierdere, nr. 20—930.
 Curierul capitalei, nr. 12—1930.
 Luceafărul, nr. 9.
 Gazeta cooperatorului, nr. 23—930.

S'a mai primit următoarele abonamente la revistă :

Coop. agricolă „Mihai Viteazul”, Medias—T.-mare	Lei	200
„ „ „România Nouă”, Budila—Brașov	„	200
Banca populară „Invierea”, Călărași—Turda	„	200
„ „ „Ihereana”, Iieni—Făgăraș	„	200
„ „ „Bistreana”, Bistra—Turda	„	200
„ „ „Târnavéana”, Diciosânmărtin	„	200
Prof. Dr. Gh. Moroianu, deputat, Cluj	„	200
Academia comercială, Cluj	„	200
Banca populară „Mărul Roșu”, Iernut—T.-mică	„	200
Cooperativa „Feldioreana”, Feldioara—Brașov	„	200
Banca populară „Sebeșana”, Sebeșul de jos—Sibiu	„	200
„ „ „Plugarul”, Dej	„	200
Cooperativa „Unireă”, Luduș—Turda	„	200
Academia de agricultură, Cluj	„	200
Prof. Gh. Popa, Cluj	„	200
Banca populară „Infrățirea”, Diviciorii mici—Someș	„	200
„ „ „Infrățirea”, Vidacut—Odorhei	„	200
Camera de agricultură a județului Salaj	„	200
Cooperativa forestieră „Zărnești”, Zărnești—Brașov	„	200
Școala comercială de fete, Târgu-Mureș	„	200
Banca populară „Covasna”, Covasna—T. Scaune	„	200
Cooperativa „Mântuirea”, Mintiul Gherlei—Someș	„	200
„ „ „Vezendin”, Vezendin—Sălaj	„	200
Banca populară „Viorica”, Livezi—Ciuc	„	200
Dr. E. Nicoară, Reghin	„	200
Banca populară „Apahida”, Adahida—Cluj	„	200
Cooperativa de consum „Borod și jur”, Borod—Bihor	„	200
Banca populară „Sf. Ion”, Teiuș—Alba	„	200
Ștefan Sandi, Vlădeni—Brașov	„	200
Banca populară „Leseana”, Les—Bihor	„	200

